

MARRES
CENTRUM VOOR CONTEMPORAINE CULTUUR
CAPUCIJNENSTRAAT 98
6211 RT MAASTRICHT

Aan het Ministerie van OCW
ter attentie van de heer Halbe Zijlstra

inzake aanvraag Marres CCC,
Kunstenplanperiode 2013–2016

Geachte heer Zijlstra,

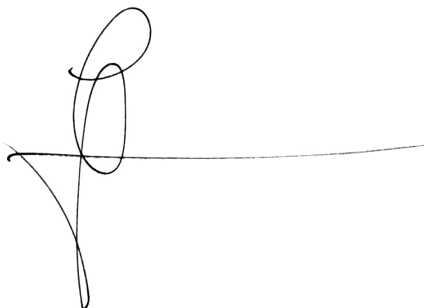
Om de drie jaar dient iedere presentatie-instelling binnen de landelijke basisinfrastructuur (BIS) de eigen legitimiteit te herijken. Een aanvraag doen voor een volgend kunstenplan en de eigen uitgangspunten te moeten spiegelen aan een nieuwe maatschappelijke context kent een even confronterende als productieve kwaliteit. De uitkomsten daarvan omzetten in een programmatische visie op de nabije toekomst vereist bovendien meer dan retoriek. Een aanvraag immers dwingt het verleden en de actualiteit van de instelling niet langer te zien als belofte, maar deze - in dat onverzoenlijke licht van de werkelijkheid - te doorgronden en te benutten als voedingsbodem voor de komende periode.

Marres is doordrongen van het feit dat de Staatssecretaris op basis van het advies van de Raad voor Cultuur voor de complexe taak staat scherpe keuzes te maken bij de inrichting van de basisinfrastructuur. Met deze aanvraag wil Marres aantonen de geëigende kandidaat te zijn voor een hernieuwde opname binnen de BIS 2013–2016 conform artikel 3.29 in de ministeriële regeling, als bedoeld in het derde lid (E 500.000,-). Tegelijkertijd wil Marres een bijdrage leveren aan de discussie over de potentie van presentatie-instellingen, mede in het licht van vraagstukken als de legitimiteit van presentatie-instellingen binnen een culturele infrastructuur, talentontwikkeling en (cultureel) ondernemerschap.

Deze aanvraag tot opname van Marres, Centrum voor Contemporaine Cultuur, als presentatie-instelling voor beeldende kunst binnen de BIS 2013–2016 is dan ook meer dan de vereiste visie op een toekomst, maar tevens een reflectie op deze eerste jaren waarin Marres zich als landelijke instelling met een groot internationaal netwerk heeft kunnen en moeten bewijzen.

Met de meeste hoogachting, mede namens het bestuur

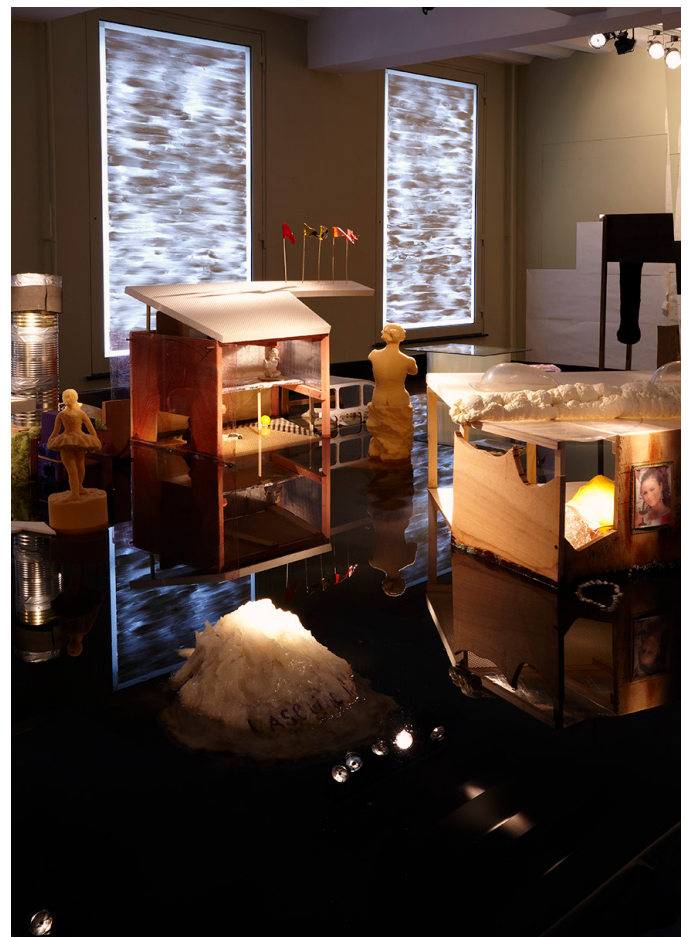
Guus Beumer
Directeur Marres CCC

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'G' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

Hij bleef schuiven met zijn Blackberry, alsof hij fysiek in contact moest blijven met de wereld buiten zijn kantoor. Terwijl ieder detail van deze ruimte bewees dat die buitenwereld er niet toe deed en alle beslissingen allang waren gemaakt. Wij hoefden ons nog slechts aan de uitvoering te wijden. Gaat u vooral door, zei de man, op een manier die duidelijk maakte dat hij de duur en uitkomst van dit gesprek bepaalde. Ik nam iets meer tijd voor een formulering, beseffend dat dit niets zou veranderen aan onze verhoudingen en vertelde hoe de kunst de werkelijkheid van de white cube had verlaten. Hoe kunstenaars, net als banken dat doen, de samenleving en het publiek als leidend zien. Opnieuw schoof hij zijn Blackberry van zich af; het apparaat gleed door over het glanzende hout, ditmaal net buiten zijn reikwijdte. U vergist zich, zei de man. U moet ons eerder zien als een white cube en geld als een formeel systeem. Sommige systemen zijn in zichzelf heel mooi, verfijnd bijna. Ik hoorde iets van weemoed in zijn stem doorklinken. Bent u volgende week nog in de stad? Hij gaf me een catalogus en zei dat er een interessante collectie werd geveild.

The Russian Schizorevolution:
an exhibition that might have been

foto: Johannes Schwartz
over de Russische avant-garde in de
jaren '90

Depression

foto: Johannes Schwartz
over het kritisch potentieel van de kunst
ten tijde van crisis

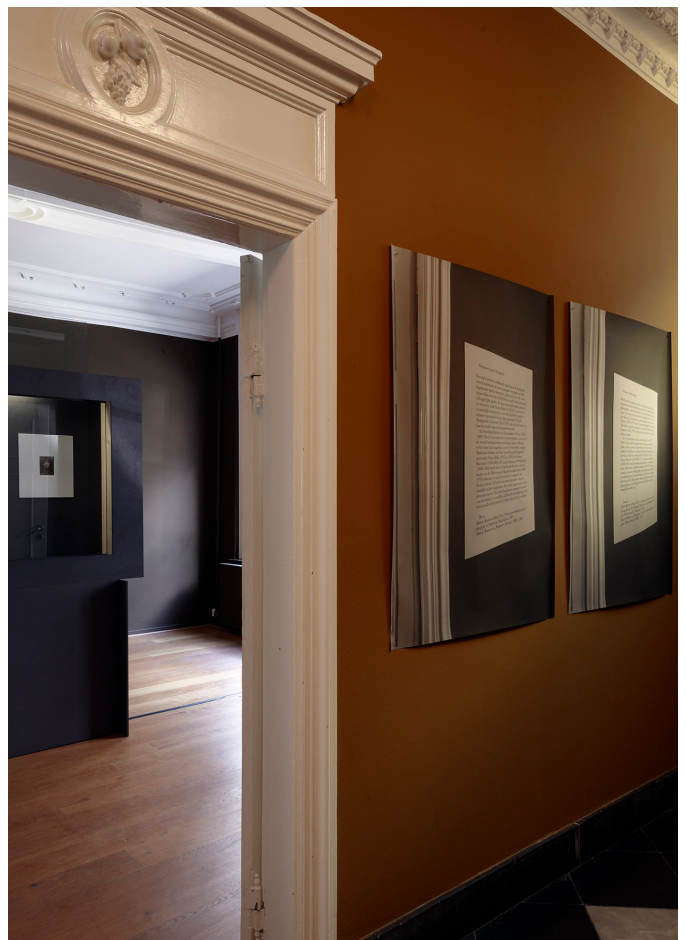
We Were Exuberant
and Still Had Hope/ Sottsass

foto: Johannes Schwartz
over de de status van het gebruiksob-
ject ten opzichte van het kunstobject

Beyond The Amateur -
A collector's perspective on the history
of photography

foto: Johannes Schwartz
over canonvorming binnen de
fotografie en de rol van de amateur

Hygiene.
the story of a museum

foto: Johannes Schwartz
over het belang van de internationale
hygiënebeweging op politiek, kunst en
architectuur

Out of Storage

foto: Johannes Schwartz
een reflectie op collectionerende
instellingen op basis van een Franse
collectie

Identiteit

스 현대문화센터

레인 모런

07-2009, 네덜란드

인터뷰.
마우레인 모런

이 프로젝트에 대해 소개해 달라.

이 프로젝트에 관해 소개해 달라.

1998년 네덜란드 남부 지방 도시 마스트리흐트 현대문화센터인데, 18세기 신고전주의 양식의 도시 중심부에 위치한다. 이 건물은 과거 마르스 태이었으며, 센터는 현재의 의미로 그 이름을 따고 있다.

비록 어떤가? 주화하는 건지는 그들의 학구
미련이다. 이곳의 지인은 보지 않은 문화적 탐구
미련을 유치를 조종하여, 항상 실제적 인연을 바
라보는 법을 보여 주 수 있는 방법을 제공하다.
마르스 설립 당시, 디렉터였던 마르스 대표 베르
ederique Bergholts는 니콜라 데 벨렌 델렌
(van der Velden)과 내게 새 아이디어를 소개하
고 우리는 배 호로 가는 동안과 같았다. 2006
년 7월 14일 마르스 뮌헨(Gus Beumer)가
부임했다. 주화하는 건지는 마르스 대표였던
것이다. 주화하는 건지는 마르스 대표의 지인
가(새로운 디렉터가 아닌) 디렉터를 바라는 것
무엇이다. 마르스의 디렉터 마르스 센터는 시시
로, 얼마 후 그는 우리에게 새 아이디어 제
출, 변화의 시간이 온 것이다. 오랫동안 센터를
만나며 비록 많은 걸 알고 있던 우리에게는, 이는 합
당하게 한 생각이었다. 4 명의 디렉터와 나는 종
교인도 타고, 따라서 새 디렉터를 주화하다

아이덴티티의 메인 컨셉트와 작업 과정에 대해 말해 달라.

주최하지만 또한 센터 밖에서, 심지어는 도시 밖에서 프로젝트를 진행한다. 새로운 아이덴티티는 이가 운영 구조와 실험적인 전시 방식을 표현해야 했기 때문에 제도권의 반대편에 있기, 고정돼 있지 않은, 위험에 있어 실험적인 무엇이어야 했다.

[illegible]

마우레인 모런
암스테르담을 근거지로 활동한다. 1996

년 로테르담 빌립데어빙가대미대를 졸업했으며, 이후 2007년까지 다녔던 본 대학교 덴(Daniel van der Velden)과 함께 <아카시> 창간, 암스테르담 시립미술관, 네덜란드 잡지국(TNT), 출판인 페스트비트 문화 영역의 프로젝트들을 작업했다. 이를 위해 암스테르담 스페이스를 제3청과 갤러리, 암스테르담 시립미술관, 네덜란드건축학회 등에 소속돼 있다. 2007년 출판인 페스트비트 미술을 기점으로 마무리하는 개인 스튜디오를 열어 당시의 흐름에 맞춰서 '춤, 춤을 출 수 있는' 당대의 현상에 맞춰서 '강간당' 등의 문화 기관을 중심으로 작업하고 있다. 이후에 아르테르스트가대미대에 2001년부터 2004년까지 학생을 가르쳤다.

Tell us about the main concept

and the process of the identity. Marrero is less of an institute, as it organizes exhibitions but also initiates many off-site projects, not only in the city where it is located. The new identity should express this open structure and its experimental curatorial attitude. The identity had to be something which is at least the opposite of static institutional voice, and should be experimental in terms of the graphic appearance.

The main idea for the identity was not to make a single logo for MARRS, but to make multiple logos, one for each printed item. It could be the whole MARRS logo, or just the letters. Most of the time the logos are drawn, they become more of signs than readable words, but the time created without using existing fonts. It functions as an identity partly because of the lack of a logo, and partly because the names are somewhat repeated, such as random typographic treatments, the use of B/W, etc. The website of Marrs is a complete archive. Every activity is documented and can be found on the site, the past and the future. It can be navigated. First by the conventional way, you can find a menu on top (Info, programme, marrs books, agenda). Second by scrolling from top till bottom, you can browse their programme in chronological order. And third by scrolling on the right side of printed matter or sentences. When using the third method, you don't know where you go. The images are small and when you click on them they get bigger and by the second click you come to the information on the subject. The bigger the screen, the more images you see.

Maureen Mooren

Mauveen Mooren lives and works in Amsterdam after graduating from the Willem de Kooning Academy in Rotterdam in 1996. From then on until 2007 she collaborated with Daniel van der Velden on a variety of projects for cultural clients, such as the architectural magazine *Archis*, Stedelijk Museum Amsterdam, the Dutch postal services (TNT), Holland Festival. Their work has been exhibited among others at Kunsthal Rotterdam, Stedelijk Museum Amsterdam and Dutch Architecture Institute in Rotterdam. Since 2007 she runs her own studio to continue the work for the Holland Festival, she does posters and books for cultural institutions such as theaters in Maastricht and Amsterdam, dance, and film. *I Want to Be Part Of Your Revolution*. She taught at ARIZ Academy of Arts, in Arnhem from 2001 to 2004.

**Marres, Centre for
Contemporary Culture**
Maureen Mooren
2007–2009,
The Netherlands

Interview with
Maureen Mooren

Introduce us the project in general.

Marres is a Centre for Contemporary Culture in Maastricht, a provincial town in the south of The Netherlands, founded in 1998. It is located in an 18th century neo-classical building at the center of the city, which is the former house of the family Marres. The institute kept this name as a tribute.

s. Marres makes exhibitions initiated from the research mentality. Exhibitions reflect the position of contemporary art in broader contexts of culture and society. The art can appear, always standing from the notion of actually. When Marres was founded in 1998, Frederique Bergholtz who was the director at that time asked Daniel van den Berg to create the new identity of this institute. We worked with her quite a long period, and when she left in 2006, Gus Beumer came as the new director. Coincidentally, we had worked with him on the project of the new identity of the institute. So we used him as the designers for Marres, most of the time, new directors bring in new designers. After some time, Gus Beumer asked us to develop a new identity fitting to his directorship. It was time for a change. Working already for such a long time, and knowing Gus Beumer quite well, this made the project easy and difficult at the same time. It was not so easy, but we were not so laboring, and it became more of my project.

I. Inleiding	17
II. De inhoudelijke ambitie	18
II.1 Een opvallende groei	
II.2 Voorbij de locatie	
II.3 Het veranderende Umfeld	
II.4 Van volksverheffing tot talentontwikkeling	
III. Partnership en Positionering	21
III.1 Een indicatief overzicht	
III.2 Een rol voor presentatie-instellingen	
III.3 Musea zonder collectie	
III.4 Een projectmatige werkwijze	
III.5 Opdrachtgeverschap	
III.6 S.W.O.T.	
IV. De inhoudelijke agenda voor 2013–2016	25
IV.1 De verzamelaar	
IV.2 Het miniatuur	
IV.3 Het souvenir	
IV.4 De ruïne	
V. Educatie en Talentontwikkeling	28
VI. Marketingmix en Publieksbereik	30
VII. Organisatie	31
VII.1 Bestuur	
VII.2 Cultural Governance	
VII.3 Teamopbouw	
VIII. Tot besluit	32

I. INLEIDING

Marres is binnen de huidige kunstenplanperiode de ware novice van de BIS. Het beleidsplan 2009–2012 werd toentertijd geschreven met de blik van de mogelijke nieuwkomer. Het huidige perspectief op de komende beleidsplanperiode wordt in belangrijke mate gevoed door de ervaringen van de afgelopen drie jaar. Marres is weliswaar in historische en institutionele termen een peuter, maar de organisatie kan terugkijken op een leerzame periode. Daarin zijn de uitgangspunten van het lopende activiteitenplan gerealiseerd en nieuwe potenties van een presentatie-instelling voor beeldende kunst aan het licht gekomen.

II. DE INHOUDELIJKE AMBITIE

In 2006 heropent Marres, na een lichte renovatie, haar deuren. Gemeente Maastricht stimuleert de mogelijkheid naast beeldende kunst ook vormgeving te presenteren. Marres kiest niet zozeer voor een dubbelprogramma, maar besluit eerder voor een bredere, culturele context waar vanuit de beeldende kunsten wordt benaderd. Met de ambitie de actualiteit te bevragen, introduceert Marres lange programmatische lijnen, mede op basis van 19e eeuwse posities als die van de dilettant en daarmee een ongebruikelijk perspectief op de productie, reflectie en distributie van de beeldende kunst.

De keuze voor een meer 'antropologische' benadering en een ondervragende verhouding tot het 'hier en nu', waarbij naast beeldende kunst ook vormgeving kan worden gepresenteerd, leidde in 2009 tot een positieve beoordeling van de Raad voor Cultuur en een opname in de BIS. Voordat nader wordt ingegaan op de resultaten van dit perspectief, is het nuttig stil te staan bij de positie die Marres na drie jaar inneemt.

II.1

Een opvallende groei

Na de 'doorstart' in 2006 weet de instelling in 2007 een tweejaarlijkse projectsubsidie van de Mondriaan Stichting in de wacht te slepen. In 2007 en 2008 kent Marres een begroting van ongeveer E 350.000. Door de toetreding tot de BIS en de verhoogde bijdrage van Gemeente Maastricht heeft Marres in 2009 en 2010 een structurele begroting van ongeveer E 1.000.000. Mede dankzij verschillende projecten weet Marres dit bedrag voor 2011 om te zetten in een jaarbegroting van E 1.800.000.

In vijf jaar tijd heeft Marres met andere woorden een budgettaire groei van 500% doorgemaakt. Ze heeft tegelijkertijd in de afgelopen drie jaar de Rijksbijdrage substantieel vergroot door het engagement en de bijdragen van lokale en provinciale overheden, private fondsen en eigen inkomsten. Bovendien bedraagt het aandeel eigen inkomsten van Marres gemiddeld over de jaren 2010–2011 22 %. Dit resultaat biedt geen garanties voor de toekomst, het toont wel het potentieel van deze instelling. En de bereidheid om de slagkracht en schaalgrootte van een landelijke presentatie-instelling binnen de BIS ten volle te benutten.

II.2

Vorbij de locatie

Gevolg is, dat Marres als instelling niet langer samenvalt met de fysieke begrenzing van de eigen locatie. Weliswaar zijn de inhoudelijke uitgangspunten van het beleidsplan, zoals geformuleerd voor de periode 2009–2012, geworteld in de locatie en de regio, inmiddels reiken de activiteiten en de invloedssfeer van Marres veel verder.

In dit verband biedt een tijdsopname van de laatste periode van 2011 een verhelderend 'dieptemonster' van de activiteiten. In het kader van Marres' programmatische belangstelling voor de avant-garde wordt de internationale groepstentoonstelling 'Specters of the Nineties' gepresenteerd. Het nationale en internationale belang van deze expositie komt ondermeer tot uitdrukking in de recensies in NRC, MetropolisM, Frieze en Artforum. Wil echter de nieuwe werkelijkheid van Marres worden aangetoond, dan dient tevens te worden ingezoomd op het programma, waarmee Marres zich op dat ogenblik ook op andere locaties manifesteert;

- In diezelfde periode wordt, in het kader van de verzamelaar, More Out Of Storage in de Timmerfabriek geopend. Op meer dan 5000m² presenteert Marres honderden kunstwerken uit de collectie van Frac Nord-Pas de Calais. More Out Of Storage is voor 40% procent vernieuwd ten opzichte van Out of Storage, een

eerdere versie van dit tijdelijke 'museum' voor contemporaine kunst.

- De film *Spectres* van kunstenaar Sven Augustijnen is bij Wiels in Brussel in première gegaan en wordt in oktober 2011 gepresenteerd bij De Appel. *Spectres* is een co-productie van Marres en ondermeer WIELS in Brussel, Kunsthalle Sankt Gallen en FRAC Bourgogne. De keuze voor cofinanciering van deze semi-documentaire film, die een kritiek biedt op het Belgische kolonialisme, schuilt in een gedeelde fascinatie voor de 19e eeuw.
- In november 2011 opent de tentoonstelling *Valerie Proust Museum/White Cube Fever*, een co-productie met het lectoraat van de St-Joost Academie in Breda en het MuZEE in Oostende. Tegelijkertijd wordt de begeleidende publicatie gepresenteerd. Naast overwegingen als Euregionale netwerkversterking, beantwoorden tentoonstelling en publicatie aan de inhoudelijke agenda van Marres, in dit geval aan het vraagstuk van de avant-garde in relatie tot autonomie.
- In december 2011 wordt bij Galerie Juliette Jongma het boek *Goofy Audit* gepresenteerd. Marres co-produceerde *Goofy Audit* met Kunsthalle Bern, als uitkomst van een reflectie op de solotentoonstelling van Chris Evans bij Marres (juni 2010).

Deze activiteiten bewijzen hoe Marres haar kernopdracht verbindt aan een even regionale als internationale werkwijze. Ze illustreren de huidige uitstraling van Marres als landelijke presentatie-instelling. Bovendien geeft het dieptemonster uitdrukking aan de daadkracht en het groeiende internationale netwerk van de jonge organisatie. Nog steeds is het herenhuis de thuisbasis voor de organisatie, waar een intensief programma van tentoonstellingen, lezingen en andere activiteiten onderdak vindt. Tegelijkertijd is Marres niet langer synoniem met het adres op de Capucijnenstraat in Maastricht en reikt haar invloedssfeer veel verder. Deze prestatie krijgt nog meer gewicht, omdat binnen de programmatische structuur een meer projectgerichte werkwijze is geïntroduceerd, waarbij de kennis en het netwerk van Marres door externe partners en opdrachtgevers kan worden aangesproken voor projecten. Opvallend is dat deze werkwijze heeft geleid tot een versterking van de Euregionale positie van Marres, mede door samenwerking met partijen als Provincie Limburg. Deze werkwijze heeft gelijktijdig met de eerder genoemde activiteiten geleid tot de volgende projecten:

- Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg heeft Marres middels een opdracht gevraagd een bijdrage te leveren aan de stedenbouwkundige vernieuwing van de gemeente Valkenburg op basis van een multidisciplinaire werkwijze. (september-december 2011)
- Als eerste resultaat van een samenwerking met Provincie Limburg, en binnen het nieuw opgestarte landschapsproject 'Landschap en Herinnering' wordt de tentoonstelling 'Landschap In Perspectief' geopend in het Gouvernement van Provincie Limburg. (oktober 2011)
- 'The Great Indoors', voortgekomen uit een verzoek van Provincie Limburg, kent in oktober en november 2011 zijn derde editie. The Great Indoors bestaat ondermeer uit een prijsvraag op het terrein van het publieke interieur en heeft zo'n driehonderd inschrijvingen uit zevenendertig landen. Daarmee is het de grootste interieurprijs ter wereld.

II.3

Het veranderende Umfeld

Naast Marres is ook de omgeving waarbinnen Marres functioneert de afgelopen jaren getransformeerd. Wat betekent een veranderende visie op een presentatie-instelling als publieke instelling in combinatie met het vraagstuk van positionering en samenwerking?

II.4

Van volksverheffing tot talentontwikkeling

Het is evident dat de komende bezuinigingen consequenties hebben voor de productie, distributie en reflectie van de (beeldende) kunsten. Voor Marres, dat zich met het toetreden tot de BIS heeft gedefinieerd als Centrum voor Contemporaine Cultuur, biedt de terugtrekkende rol van de overheid en de noodzaak van cultureel ondernemerschap niet alleen nieuwe condities, maar tegelijkertijd een nieuw belangstellingsgebied. Marres beschouwt het veld van de beeldende kunsten immers als het eigen onderzoeksterrein en reflecteert daarom op ondermeer de veranderende positie van de kunstenaar en de rol van de culturele infrastructuur.

Met een terugtrekkende overheid en een grotere invloed van de markt verandert het profiel van kunstinstituten en de relatie ten opzichte van het veld. De markt denkt immers in termen van positionering en het benadrukken van het onderlinge verschil. Concurrentie is de stimulerende kracht bij het vergroten van die eigenheid.

Positionering is geen nieuw fenomeen en ook niet het eenduidige resultaat van de markt. Maar een grotere invloed van de markt kan het type positionering wel verschuiven van een inhoudelijk standpunt naar een visie op het bezoekersvraagstuk.

Terwijl enerzijds het competitieve model van de markt bepalend wordt geacht, wensen juist verschillende overheden de culturele infrastructuur op te vatten als een keten. Zij koesteren het idee van instellingen die niet alleen een specifieke functie in de infrastructuur vervullen, maar hun feitelijke meerwaarde bewijzen door de relaties die zij onderhouden met andere spelers. Met deze verschuiving doemt een nieuwe visie op talentontwikkeling op. Hiermee transformeert een maatschappelijke verwachting over kunst als instrument van een verheffingsideaal uit de jaren zestig – education permanente – tot een meer neo-liberaal ideaal omtrent zelfrealisatie.

Marres vraagt zich af of de ketenbenadering niet op gespannen voet staat met de grotere invloed van de markt en daarmee het belang van positionering en concurrentie. Kunnen binnen een dergelijk 'Umfeld' samenwerking en concurrentie binnen de infrastructuur hand in hand gaan, waarbij het publieksvraagstuk én in kwalitatieve termen (oftewel talent) moet worden benaderd én in kwantitatieve termen (oftewel het grootst mogelijke aantal bezoekers)?

III. PARTNERSHIP EN POSITIONERING

In hoeverre is het hier benoemde spanningsveld tussen het idee van de keten en de roep om samenwerking ook van invloed op de werkwijze van Marres? Ook voor de beantwoording van die vraag is enig inzicht in het afgelopen programma, de verschillende projecten en de daaraan verbonden partnerships van de afgelopen jaren een vereiste.

III.1

Een indicatief overzicht

Marres heeft de afgelopen jaren verschillende type activiteiten georganiseerd. Op basis van de groepstentoonstellingen hebben honderdveertien kunstenaars zich in Marres gepresenteerd, waarvan tientallen voor het eerst onder ogen kwamen van een Nederlands publiek, zoals Nairy Baghramian, Carey Young, Eva Berendes en Lili Reynaud-Dewar. Daarnaast zijn er solotentoonstellingen gerealiseerd zoals rond Ettore Sottsass en Chris Evans. Verschillende thematentoonstellingen zijn tot stand gebracht als 'Beyond the Amateur', evenals meer educatieve tentoonstellingen, bijvoorbeeld over het Hygiëne Museum in Dresden. Er zijn zelfs tentoonstellingen gereconstrueerd, zoals 'The Russian Schizorevolution'. Tegelijkertijd gaf Marres opdrachten aan curatoren, kunstenaars en ontwerpers voor een bijdrage aan een tentoonstelling of het historische huis. Marres heeft niet alleen substantieel bijgedragen aan de productie en distributie van kunst, maar tevens aan de reflectie en theorievorming. In de afgelopen drie jaar zijn naast expertmeetings, salons, lezingen, één congres en vier publicaties, zestien essayopdrachten verschenen. Bovendien zijn er op internationaal, nationaal en lokaal niveau verschillende projecten als 'A Common Dialect' geïnitieerd, waar later in dit stuk op wordt teruggekomen. Tot besluit was Marres betrokken bij meerdere co-producties, zoals de eerder genoemde film 'Spectres' van Sven Augustijnen.

Een bijzondere vermelding verdient het project Out of Storage, een onderdeel van het programma rondom de verzamelaar en een vervolg op een eerdere samenwerking met de Franse collectionerende instelling FRAC Nord-Pas de Calais. Out of Storage vindt plaats in de gerenoveerde Timmerfabriek in Maastricht en is een reflectie op het museum, inclusief daarbij horende functies als collectionering, restauratie, de productie van nieuw werk en onderzoek.

Out of Storage is niet alleen van inhoudelijk belang voor Marres. Door het gebruik van de Timmerfabriek heeft Marres in samenwerking met Gemeente Maastricht een deelantwoord gegeven op de economische crisis en de hieruit voortkomende leegstand. En met een bijkomstig resultaat van elfduizend betalende bezoekers (in januari 2012 13.000 bezoekers). Daarmee verdubbelde het bezoekersaantal van Marres ten opzichte van 2010 en werd een belangrijke bijdrage gegeven aan de gerealiseerde inkomenseis van 17,5 % voor 2011.

Out of Storage bewijst, op basis van innovatieve samenwerkingsverbanden, een nieuw potentieel en draagvlak van presentatie-instellingen. In dit geval Marres met FRAC Nord-Pas de Calais, de wijkontwikkelingsmaatschappij WOM Belvédère, Gemeente Maastricht, Provincie Limburg, Maastricht VIA 2018 en H+F Collection, daarbij financieel ondersteund door VSBfonds, SNS REAAL Fonds, Stichting Elisabeth Strouven, Maison Descartes en Prins Bernhard Cultuurfonds.

Vrijwel alle bovengenoemde projecten zijn mede tot stand gekomen door bijdragen van particulieren, museale instellingen, kennisinstituten en fondsen uit Nederland, België, Duitsland, Rusland, Frankrijk, Zwitserland, Engeland, Denemarken en de Verenigde Staten. Met andere woorden, in de

eigen inhoudelijke agenda en de daaruit voortvloeiende positionering ligt de mogelijkheid tot samenwerking, partnership en cultureel ondernemerschap.

Positionering hoeft binnen het publieke domein van de kunst niet strijdig te zijn met samenwerking. Desondanks schuilt juist in die inhoudelijke achtergrond een kwetsbaarheid. Deels door de begrenzingen die een inhoudelijke agenda nu eenmaal aan een organisatie oplegt. Van groter belang is echter de huidige maatschappelijke problematiek. Immers, in een periode waarin de kunst en haar publieke functioneren kritisch wordt bejegend, dreigt de (inhoudelijke) verankering binnen diezelfde publieke ruimte eveneens te worden gediskwalificeerd.

Met de beoogde privatisering van de kunst zal ook het idee van partnerships ingrijpend veranderen. Deze tendeeft eerder naar vormen van co-branding, waarbij het versterken van de eigen positie en niet die van de publieke ruimte de belangrijkste drijfveer vormt. Die benadering heeft weinig raakvlak met de huidige maatschappelijke opdracht van publieke instellingen, het idee van netwerk of keten, cultureel ondernemerschap en talentontwikkeling. Tevens doemt hiermee de onvermijdelijke vraag op of het cultuurbeleid, op basis van de huidige beleidskaders als cultureel ondernemerschap en talentontwikkeling, in staat is om de verhouding tot de markt tegelijkertijd te stimuleren en te reguleren.

III.2

Een rol voor presentatie-instellingen

In de aanvraag voor het kunstenplan 2009–2012 staat: “We kozen doelbewust voor een zekere naïviteit, maar het was meer dan naïviteit. We maakten keuzes vanuit het besef dat in presentatie-instellingen als Marres het idee van de publieke sfeer als echo nog blijvend aanwezig is, net zoals je in een verlaten kerk nog steeds het verlangen naar een spirituele ervaring voelt.”

Marres blijft ervan overtuigd dat het belang van presentatie-instellingen gelijk staat aan het belang van de publieke sfeer. Op basis van deze overtuiging heeft Marres gestalte gegeven aan haar opdracht. Nieuwe vormen van legitimiteit, waaronder het vraagstuk van opdrachtgeverschap, zijn onderdeel van diezelfde publieke sfeer en de daaraan verbonden financiering. De volgende hoofdstukken gaan nader in op de aard van presentatie-instellingen, een projectmatige werkwijze en het opdrachtgeverschap.

III.3

Musea zonder collectie

Presentatie-instellingen worden veelal omschreven als musea zonder collecties; een poging tot verheldering die Marres niet als bevredigend ervaart. Immers binnen het huidige tijdsgewricht en de benadering van het publiek in aantallen bezoekers, lijken presentatie-instellingen in vergelijking tot musea vooral functies en kwaliteiten te ontberen. Als die vergelijking tussen musea en presentatie-instellingen echter wordt verlaten, blijken presentatie-instellingen over een nog onbekend potentieel te beschikken als bemiddelaars tussen kunst en samenleving. Het publiek hoeft niet eenduidig te worden opgevat als bezoekers. Meerdere publieksgroepen tekenen zich af; van experts tot studenten, van private partijen tot kennisinstituten en zelfs de verschillende overheden kunnen als een gecommiteerd gebruiker worden opgevat. Dit nog nauwelijks ontwikkelde potentieel leidde bij Marres – naast de introductie van Marres Books en de naderende opening van Marres Café – tot een additionele, projectmatige werkwijze.

III.4

Een projectmatige werkwijze

In het huidige beleidsplan spreekt Marres de ambitie uit naast het reguliere programma meer aan research & development te doen op basis van een projectmatige aanpak. Die ambitie reikt voorbij het belang van maatschappelijk draagvlak; deze projecten tonen tegelijkertijd aan dat de kennis en het netwerk van presentatie-instellingen het publieke domein versterken en dat cultureel ondernemerschap wordt gekenmerkt door maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Terwijl het tentoonstellingsprogramma van Marres, inclusief projecten als Out of Storage, direct verbonden is aan de beeldende kunsten, hebben projecten als The Great Indoors een meer culturele agenda en een ondernemende doelstelling. De Raad voor Cultuur heeft die meer culturele benadering met in het verlengde projecten als The Great Indoors uitdrukkelijk positief beoordeeld. Marres hoopt dat ook in de toekomst het belang van nieuwe vormen van bemiddeling en maatschappelijke betekenis blijvend worden gesteund. Voor Marres is juist de confrontatie tussen een bredere culturele context en de ontwikkelingen in de actuele beeldende kunst een belangrijke inspiratie en tegelijk een interessant onderzoeksterrein. Wellicht is het kenmerkend dat twee van de recente winnaars van The Great Indoors uitgeroemd beeldend kunstenaars zijn: het collectief Superflex en Tatzu Nishi.

III.5

Opdrachtgeverschap

In het essay 'Culturele sector als departement onderzoek en ontwikkeling van de overheid' (Marres, 2010) schrijft Brigitte Bloksma: "Tot op heden is het vaak onzichtbaar hoe de culturele infrastructuur zich verhoudt tot maatschappelijke vraagstukken als voedselproductie, duurzaamheid en klimaatontwikkeling (...). Marres, Centrum voor Contemporaine Cultuur is een jaar geleden door de gedeputeerde van Cultuur van Provincie Limburg gevraagd na te denken over de identiteit van de Euregio Maas-Rijn (...). Deze culturele vraag heeft vervolgens een brede oriëntatie gekregen door de betrokkenheid van verschillende bestuurlijke domeinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, landelijk gebied, stedelijke ontwikkeling en economie. Hierdoor is een eerste aanzet gegeven de overheid als opdrachtgever te zien en haar rol ten dele te veranderen van een voorwaardenschepper naar een partner met een gerichte vraag en doelstelling." Deze constatering heeft niet alleen geleid tot een meerjarig project over het landschap, in samenwerking met Provincie Limburg en met externe financiering, tevens is het vraagstuk van opdrachtgeverschap onderdeel geworden van de onderzoeksagenda van Marres.

III.6

S.W.O.T

De verschillende programma's en projecten hebben dankzij de mogelijkheden van de BIS de afgelopen jaren tot een even inhoudelijke als innovatieve praktijk van Marres geleid. De eerste resultaten bieden in principe zicht op continuering van het inhoudelijk programma voor de komende beleidsplanperiode. Marres heeft echter besloten een externe blik te introduceren en zich niet eenduidig te laten leiden door de eigen conclusies. Daarom is opdracht gegeven tot een SWOT analyse.

De analyse bevestigt de sterkte van de inhoudelijke agenda, evenals het vitale ondernemerschap van Marres. De analyse ziet een zwakte in de (te) kleine organisatie en het ontbreken van continuïteit op het terrein van communicatie. Bedreigend zijn de bezuinigingen bij Gemeente Maastricht, naast

de bezuinigingen op rijksniveau. Kansen liggen in de kandidatuur van Gemeente Maastricht als Europese culturele hoofdstad en een te verwachten herpositionering van de Jan van Eyck Academie en het Bonnefantenmuseum.

De conclusies luiden dat de bredere context van de 'contemporaine cultuur' heeft geleid tot een kwalitatief hoogstaande programmering met een inhoudelijke meerwaarde ten opzichte van andere organisaties in het land en een sterke positie in Maastricht en de Euregio.

Marres wordt aangeraden de eigen organisatie te versterken. Om de huidige positie in de stad te handhaven, zou de organisatie, waar dat relevant is, meer samenwerking moeten aangaan met het Bonnefantenmuseum en de Jan van Eyck Academie. De kandidatuur van Maastricht als culturele hoofdstad kan bijdragen aan een goede inhoudelijke afstemming tussen de partijen.

NAiM/Bureau Europa wordt een status aparte toebedeeld, mede op basis van de reeds bestaande samenwerkingen als The Great Indoors. De analyse bepleit een geïntensiveerde samenwerking tussen beide organisaties. Eventuele naderende bezuinigingen zouden door een gedeelde organisatie en het gebruik van dezelfde locatie ten dele kunnen worden opgevangen.

De ambitie van Marres in de regio te wortelen en de specificiteit daarvan te benutten en tegelijkertijd een landelijke speler te zijn met een internationale uitstraling, is drie jaar geleden vertaald in een programma waarbij de verhouding van de periferie ten opzichte van het centrum letterlijk de leidraad vormde. Het bevragen van de actualiteit, gekoppeld aan het verlangen het verleden te verbinden aan het heden, de keuze voor half vergeten posities als die van de dandy, de dilettant, de verzamelaar en de flaneur aangevuld met de ruïne en de avant-garde waren hiervoor illustratief. Nu, drie jaar later, is duidelijk geworden hoe doeltreffend deze keuze is geweest. Niet alleen in de communicatie of als ordenend perspectief, maar ook in de wijze waarop deze posities blijvend doorwerken in de actualiteit en per keer in een net weer andere gedaante opduiken:

De flaneur geeft de mogelijkheid de verhouding van de kunst en de kunstenaar tot de (stedelijke) buitenwereld te onderzoeken. De verzamelaar verbindt het lichaam aan het object en de geest aan de schimmenwereld die achter de dingen verscholen ligt. De dandy blijkt een mooie metafoor voor alle vragen over individualisme en consumentisme, maar ook over stijl als middel van verzet. De ruïne brengt de relatie utopie en dystopie, verlangen en teleurstelling, maar ook de eeuwige verhouding tussen cultuur en natuur onder een suggestieve noemer. De dilettant biedt de mogelijkheid van buiten het systeem van de kunst te reflecteren op het systeem van de kunst. En het idee van de avant-garde als breuk met een verleden geeft de mogelijkheid vragen over continuïteit en radicaliteit aan elkaar te relateren.

Marres wil voor de komende beleidsperiode haar huidige werkwijze en inhoudelijke programmering op basis van artistieke posities handhaven. Deze wijze van programmeren is verre van benut en biedt zicht op een rijkdom aan betekenissen, die binnen de kunst besloten ligt. Het geeft bovendien de mogelijkheid samenwerkingen aan te gaan met een verscheidenheid aan partners.

Dit beleidsplan concretiseert zich de komende jaren in zes programma's, die hun weerslag kennen in minimaal 6 projecten per jaar. Vooral internationale co-producties zullen aan belang winnen, uit financiële noodzaak, maar ook als gunstig gevolg van de groeiende reputatie, die Marres geniet. Naast de zes projecten per jaar wil Marres The Great Indoors blijven organiseren.

Binnen deze programma's kiest Marres niet louter voor continuïteit. De nieuwe parameters van het komende beleid vragen even inhoudelijke als vernieuwde invalshoeken en werkwijzen; werkwijzen die drie jaar geleden nog niet tot de mogelijkheden van Marres behoorden.

Ter illustratie en als voorbode wordt hierna ingegaan op de wijze waarop twee programma's – rond de posities van de verzamelaar en de ruïne – in de komende beleidsperiode worden gecontinueerd én tegelijkertijd vernieuwd.

IV.1

De Verzamelaar

Binnen het programma rond de verzamelaar heeft Marres zich de afgelopen jaren beziggehouden met vraagstukken als collectieontsluiting en collectiemobiliteit, met de materiële en immateriële positie van het object en met dat niet te beteugelen verlangen naar bezit. Marres heeft dat bovendien in verschillende schaalgroottes en binnen uiteenlopende nationale en internationale partnerships kunnen organiseren. Een bescheiden presentatie als 'La Collection Imaginaire' (2006) van Renée Steenbergen wordt bijvoorbeeld opgevolgd door het grootschalig project 'Out of Storage' (2011/2012). In de komende beleidsperiode moet het programma rond de verzamelaar op twee manieren evolueren:

- Mede op basis van de huidige autoriteit is Marres in de gelegenheid de verzamelaar projectmatig en buiten de eigen locatie te adresseren. In een periode waarin de verzamelaar als voorbode wordt opgevat van nieuwe privaatpublieke verhoudingen binnen de kunst wil Marres in samenwerking met VIA 2018, het Bonnefantenmuseum en de Jan van Eijck Academie nagaan in hoeverre de positie van de verzamelaar kan bijdragen aan een versterking van de culturele infrastructuur. Tot nu toe staat de verzameling vrijwel altijd centraal in de reflectie op de verzamelaar. Dat is beslist een te beperkt (markt)perspectief. Verzamelaar en verzameling zouden ten eerste aanleiding moeten zijn voor een verbinding met verschillende kennisgebieden en publieksgroepen, waardoor – het mantra van Marres - de publieke infrastructuur van de kunst en de cultuur wordt versterkt.

Met het Bonnefantenmuseum en de Jan van Eijck Academie is de intentie uitgesproken deze privaatpublieke verhouding nader te onderzoeken. Deze gezamenlijke inspanning staat mede in het licht van het door Gemeente Maastricht omarmde concept van culturele carrières, waarbij talent op meerdere momenten in zijn beroepsmatige ontwikkeling de culturele infrastructuur moet kunnen benutten en verrijken. Gemeente Maastricht ziet de Timmerfabriek als mogelijke locatie voor de daaruit voortvloeiende projecten.

- Tegelijkertijd kan op de eigen locatie het tentoonstellingsperspectief verschuiven naar de specificiteit van de verzameling, aan de hand van ondermeer het miniatuur en het souvenir.

IV.2

Het Miniatuur

Het miniatuur biedt Marres de mogelijkheid het historische interieur van de eigen locatie optimaal te benutten. Het miniatuur is immers één van de meest verfijnde strategieën waarmee de buitenwereld wordt toegeëigend en gedomesticeerd. Tot op de dag van vandaag verhouden kunstenaars zich tot dit fenomeen. Alexis Vaillant, eerder in samenwerking met Lisette Smits verantwoordelijk voor de tentoonstelling 'Raw, among the Ruins', is de aangewezen curator voor een tentoonstelling, waarbinnen historische en actuele voorbeelden worden getoond. Tegelijkertijd start in samenwerking met University Maastricht een onderzoek naar het miniatuur en de achterliggende principes, mede in het licht van de huidige betekenis. Dit onderzoek zal worden geleid door Pieter Fleskens, als onderzoeker verbonden aan de universiteit én aan Marres.

NAiM/Bureau Europa heeft onlangs de eerste gesprekken gevoerd met kunstenaar en curator Arne Hendriks, die zich met zijn project 'The Incredible Shrinking Man' en in het verlengde van ontwikkelingen als 'downsizing' zich al geruime tijd bezig houdt met de maatschappelijke component van miniaturisering. In samenwerking met Hendriks kan NAiM/Bureau Europa eigenstandig aansluiten op het onderwerp en zo gestalte geven aan de voorgestelde samenwerking met Marres, terwijl het zijn zelfstandige perspectief behoudt.

IV.3

Het Souvenir

In dezelfde beleidsperiode wordt ook het souvenir geadresseerd als het tastbare medium dat heden en verleden verbindt. De kunst heeft zich op verschillende manieren over het souvenir gebogen. Toch zijn er – mogelijk omwille van de sentimentele associatie - relatief weinig tentoonstellingen gewijd aan het souvenir en het onvermijdelijke falen dat aan dit betekenisvolle object is verbonden. Voor Marres aanleiding een tentoonstelling en

onderzoeksproject te wijden aan de reflectie vanuit de kunst op het souvenir en daarmee aan het idee van afwezigheid.

Hieraan koppelt Marres vervolgens een project dat in het verlengde ligt van het meerjarige programma Landschap en Herinnering en het tevens mogelijk maakt continuïteit te realiseren met de nu bestaande netwerken waarin ondermeer Provincie Limburg en University Maastricht participeren.

Terwijl de tentoonstelling in Marres zich zal richten op hoe de kunst zich verhoudt tot het souvenir, kent het begeleidende project een Euregionale uitstraling. Speciale aandacht gaat uit naar de Eerste Wereldoorlog, toen de huidige Euregio het toneel was van een groteske strijd; La Grande Guerre. Met de jarenlang voortslepende loopgravenoorlog hebben nieuwe ideeën over (rampen)toerisme hun intrede gedaan en in het verlengde daarvan ontstond een andere opvatting over souvenirs.

IV.4

De Ruïne

De metafoor van de ruïne geeft Marres de mogelijkheid de verhouding utopie versus dystopie verder te onderzoeken, zoals eerder gebeurde in tentoonstellingen als Stair/Stare. Het biedt zicht op een serie tentoonstellingen en projecten, maar ook op het benutten van zogeheten 1:1 modellen, zoals eerder modellen van het museum, het interieur en het archief zijn toegepast. Voor de komende serie over het vraagstuk van De Ruïne worden verschillende modellen van een werkkamer als uitgangspunt genomen, waarmee de bezoeker wordt uitgenodigd dat even persoonlijke als professionele domein tussen willen en kunnen, denken en voelen te betreden.

Mogelijk is een programma in het kader van de ruïne aanleiding tot een verdere intensivering van de samenwerking met NAIM/Bureau Europa en liefst binnen de context van VIA-2018, die in hun plannen een accent leggen op Europa en het streven naar politieke en culturele eenwording. Beide organisaties staan open voor een dergelijke samenwerking.

De eerste aflevering moet 'Mansholt/Der gute Europäer' heten, naar de befaamde politicus Sicco Mansholt, die een fundamentele rol speelde bij de totstandkoming van de EEG en van doorslaggevende invloed is geweest op de nationale en internationale landbouwpolitiek.

Marres wil op basis van een geconstrueerde werkkamer – de echo klinkt door van een 19e eeuwse idee over het huis als plek voor eerbetoon en herinnering – een gefictionaliseerde biografie van Mansholt realiseren. Op dit moment wordt onderzocht welke kunstenaars zich hieraan willen verbinden. NAIM/Bureau Europa richt zich op een waarheidsgetrouwe reflectie van deze opmerkelijke man en een geobjectiveerde geschiedenis van Europa. Het verschil in de disciplinaire achtergrond tussen Marres en NAIM/Bureau Europa wordt gespiegeld in het verschil tussen persoonlijke herinnering en geschiedvorming, tussen mythe en werkelijkheid en vormt zo de basis voor het project 'Mansholt/Der gute Europäer'.

Binnen de context van een presentatie-instelling gaat educatie uit van de ambities van een programma. Talentontwikkeling daarentegen start bij de ander en zijn of haar specifieke verlangens.

Educatie is bij Marres opgevat als het ontwikkelen van per keer nieuwe inhouden op basis van bestaande formats voor specifieke publieksgroepen. Dat kan een meer reguliere verantwoordelijkheid zijn zoals het omzetten van kennis in een zaaltekst of in het organiseren van een rondleiding. Deze kennis kan bovendien worden aangepast aan specifieke groepen zoals Marres dat doet voor de regelmatige bezoekers van de Jan van Eijck Academie of studenten van cultuurwetenschappen. Educatie bij Marres is met andere woorden gebaseerd op informatieoverdracht.

Meer specifiek van karakter is het educatieprogramma van Out of Storage. Hier is gezocht naar nieuwe vormen van overdracht, minder cognitief en meer performatief van aard. Leerlingen en studenten worden bijvoorbeeld gestimuleerd zich in de positie van de curator te verplaatsen en op basis van zaalmaquettes eigen tentoonstellingen te realiseren. Kennis vanuit die verschillende groepen gebruikers is ook weer benut, ondermeer bij de keuzes voor het documentaireprogramma. Resultaat is dat Out of Storage leerlingen en studenten uit Duitsland, België en Nederland heeft mogen ontvangen.

Binnen de opdracht van een presentatie-instelling heeft talentontwikkeling een klassieke rol. Deze is direct verbonden aan het bieden van een platform, het faciliteren van een productie, het geven van een opdracht en het reflecteren op actuele ontwikkelingen en daarmee het zichtbaar maken van talent. Marres heeft de afgelopen beleidsperiode op al deze manieren aan talentontwikkeling gedaan, waarbij voor alle duidelijkheid talent in de brede zin van het woord is opgevat. Maar Marres heeft bovenal – en eigen aan de aard van de instelling – het vraagstuk van talentontwikkeling proberen te problematiseren. Zo is deze zomer op basis van een vooronderzoek onder studenten van de ABKM het project A Common Dialect van start gegaan dat het zelforganiserende vermogen van kunstenaars wil vergroten. Terwijl de begane grond van Marres was omgevormd tot een publiek archief met bronmateriaal van verschillende 'scholen', zoals De Tilburgse School en de Neue Leipziger Schule, is op de eerste etage een zogeheten 'summeracademy' gestart waarin verschillende internationale collectieven uit Amsterdam, Rotterdam en Maastricht kennis en informatie uitwisselden vanuit de vraag of en hoe een collectieve werkwijze het individuele talent kan helpen ontwikkelen en welke rol plaats of regio daarbij heeft.

Interessant genoeg blijken de projecten van Marres het vraagstuk van talentontwikkeling op een innovatieve wijze te verbinden aan het vraagstuk van opdrachtgeverschap en netwerkversterking binnen de Euregio. Voorbeeld is de eerdergenoemde opdracht van Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg om een bijdrage te leveren aan de stedenbouwkundige vernieuwing van deze gemeente. Op basis van een intensief programma van masterclasses met kunstenaars als Irene Fortuyn, hebben alumni van TU Delft en van Design Academy Eindhoven verschillende plannen ontvouwd aan de Gemeenteraad en een geïnteresseerd publiek. Vrijwel tegelijkertijd is in het Gouvernement van Provincie Limburg de tentoonstelling Landschap In Perspectief geopend, die de tastbare uitkomsten toont van de samenwerking met Provincie Limburg en drie masteropleidingen van Design Academy Eindhoven en daarmee een internationale gemeenschap van studenten.

The Great Indoors kent, naast de prijsvraag, een studentenprogramma dat inmiddels ver voorbij de Euregio reikt – van Eindhoven/Design Academy

tot Genk/DesignSchool en van Düsseldorf/Fachhochschule tot Maastricht/ABKM - en dat tot verschillende zogeheten 'real experiments' leidt in de stad Maastricht op basis van echte locaties, echte budgetten en echte opdrachtgevers. Winnaar van het studentenprogramma van de laatste editie is Fachhochschule/Düsseldorf met hun visie op een park als tijdelijke invulling van het zogeheten Sphinxterrein in Maastricht. Een plan waarmee zij vervolgens zijn genomineerd voor een prijs in de Benelux over stedenbouwkundige vernieuwing.

Inhoud en marketing van die inhoud liggen aan de basis van het functioneren van Marres als presentatie-instelling.

De praktijk van de afgelopen drie jaar maakt duidelijk dat voor Marres het idee van een marketingmix verder reikt dan slechts een mix aan communicatiemiddelen. Het programma vormt het uitgangspunt. Per keer wordt met behulp van een specifieke inhoud en een specifiek format, een specifieke groep gebruikers aangesproken. In de komende jaren is het belang van draagvlak, maatschappelijk en economisch, belangrijker dan ooit. De ondernemende houding van Marres heeft een mogelijk potentieel blootgelegd waarmee juist dat draagvlak voor de toekomst kan worden versterkt. Van de zes projecten die Marres per jaar wil organiseren, zullen er drie in huis worden georganiseerd. Tot nu toe is voor vier projecten in huis gekozen. Als optimalisatie en rendement worden meegewogen zijn drie projecten in huis een betere optie; de programmering in tijd vormt de belangrijkste achtergrond. Het belang van (kleine) events wordt hiermee wel groter. Deze projecten zullen voor een deel worden gebaseerd op co-producties en co-financiering; die kunnen op basis van een gedeelde agenda of een gedeeld belang ontstaan zoals eerder de catalogus van een exposerende kunstenaar.

In de komende beleidsplanperiode ziet Marres de meeste groei aan publieksinkomsten ontstaan uit de programma's rond de verzamelaar en het landschap. Het type partnerships als met VIA2018, Gemeente Maastricht en Provincie Limburg, het mogelijk hernieuwde gebruik van de Timmerfabriek en in het verlengde daarvan de inzet van schaal, zijn hiervoor indicatief. Zeker één project per jaar, gedurende minimaal vier tot zes maanden, kan bijvoorbeeld vanuit de verzamelaar een fundamentele bijdrage leveren aan het inhoudelijke vraagstuk in combinatie met publieksbereik en publieksinkomsten.

Nieuwe projecten zijn het afgelopen jaar ontstaan rond vraagstukken van identiteit, zoals in het programma Landschap, waarbij erfgoedelementen zijn verbonden aan identiteitsvraagstukken, en de noodzaak van innovatie is gekoppeld aan het verlangen naar nieuwe vormen van bemiddeling. Onderwerpen die ook de samenwerking met NAIM/Bureau Europa kunnen intensiveren. Hiermee doet ook een nieuwe verhouding tot de overheden zijn intrede en wel het vraagstuk van opdrachtgeverschap en daarmee draagvlak op beide niveaus; maatschappelijk en economisch. In de komende periode zullen twee projecten per jaar aan dit type vraagstuk worden besteed. In het kader van en talentontwikkeling en inkomsten wordt op dit moment de rol en positie van The Great Indoors onderzocht. De potentie van dit project is bijzonder interessant. Het project startte ooit bij de dandy en de vraag naar de verhouding tussen het private en publieke interieur in een periode waarin de publieke ruimte als een privaat interieur wordt benaderd. Deze meer academische vraag heeft vervolgens geleid tot een internationale prijsvraag, waardoor kennis en netwerk de stad instromen, studenten worden voorgesteld aan opdrachtgevers, de uitkomsten van deze projecten aan de bewoners van de stad worden getoond en de discussie over de publieke ruimte wordt versterkt. Een hiërarchisch model – en de winnaar is! – wordt hier gecombineerd met een sociaal model gericht op kennisdeling en talentontwikkeling. Onder dezelfde noemer van The Great Indoors wil Marres nagaan of er ook een verdienmodel aan kan worden gekoppeld. De prijs zelf blijft een tweejaarlijks evenement, maar de activiteiten lopen in de tussenliggende periodes door.

VII. ORGANISATIE

VII.1

Bestuur

Het bestuur van Marres bestaat uit de heer H. Hannen (penningmeester), de heer M. Lehmann (secretaris) en mevr. prof. A. Tilroe (algemeen lid). De rol van voorzitter is vacant en op basis van een profiel wordt op dit moment actief geworven. Door de achtergrond en ervaring van de verschillende bestuursleden wordt Marres vanuit een breed perspectief bestuurd, waarbij naast de inhoudelijke en financiële ook de ondernemende en communicatieve kanten aan de orde komen.

VII.2

Cultural Governance

Het bestuur en de directie van Marres volgen de parameters zoals geformuleerd onder de cultural governance code en die onlangs ook zijn opgenomen in de statuten van de stichting. Volgens de richtlijnen van het ministerie van OCW wordt voor 1 april een door de accountant goedgekeurde jaarrekening over het voorafgaande begrotingsjaar overlegd.

VII.3

Teamopbouw

De breedte van het inhoudelijke perspectief van Marres wordt ook gedragen door het team van Marres. Allereerst door Guus Beumer directeur van Marres, die tevens artistiek directeur van NAIM/Bureau Europa is. In 2009 is hij aangesteld als artistiek directeur van Utrecht Manifest, Biënnale voor Social Design en in 2011 als curator van de Nederlandse inzending van de Biënnale van Venetië. Brigitte Bloksma, programmaleider, is tevens voorzitter van de Kunstcommissie van Gemeente Maastricht en verbonden aan University Maastricht als 'associate fellow'. Lisette Smits, curator, geeft eveneens les aan De Appel en de Rietveld Academie. Omdat de werknemers veelal parttime in dienst zijn bij Marres, wordt de mogelijkheid geboden de werkzaamheden bij Marres te combineren met andere functies. Het gevolg is dat enkele teamleden bijvoorbeeld onderzoek doen, onder meer bij de Academie Beeldende Kunsten Maastricht, de Academie van Bouwkunst Maastricht en University Maastricht. Ook de uiteenlopende vooropleidingen van de teamleden – zoals kunstgeschiedenis, cultuurwetenschappen, sociale wetenschappen en cultuurmanagement – dragen bij aan een gevarieerd team waar, binnen diverse disciplines, expertise en ervaring aanwezig is. Daarnaast werkt Marres met freelancers en worden per project of tentoonstelling een team aan (internationale) curatoren, onderzoekers en producenten geïntroduceerd. Het vaste team van Marres telt 4.3 fte.

VIII. TOT BESLUIT

Een landelijke instelling in de regio kent zijn specifieke uitdagingen en brengt fundamentele vragen met zich mee. Vanuit een verondersteld centrum (de Randstad bijvoorbeeld) opereert de instelling ergens ver weg, terwijl een lichte verschuiving in de blikrichting de organisatie op slechts vijf kilometer afstand plaatst van het meest dichtbevolkte centrum van Europa. Het is niet zozeer de relativiteit van perspectief, maar eerder het belang van perspectief, waardoor Marres heeft gekozen voor een meer beschouwende toon. Bestuur en directie hopen daarmee allereerst de vereiste helderheid te bieden en tegelijkertijd intrigerende keuzes te maken voor het beleid van Marres in de komende kunstenplanperiode. Een beleid waarbij ze de wens uitspreekt van harte te worden ondersteund door het ministerie van OCW en te worden opgenomen in de BIS als landelijke presentatie-instelling met een groot internationaal netwerk.

'It has been a good year for the roses'

Maastricht, Januari 2012